

แพ้ยา... มีโอกาสเสียชีวิตหรือพิการสูง

ปัจจุบันปัญหาแพ้ยารุนแรงในคนไทยยังมีให้เห็นกันอยู่บ่อยๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าอาการแพ้ยาเป็นอะไรที่คาดเดาไม่ได้ เพราะการแพ้ยาขึ้นอยู่กับระบบภูมิคุ้มกันของผู้ป่วยแต่ละราย ในทางการแพทย์จึงไม่สามารถทราบล่วงหน้าได้ว่า ผู้ป่วยคนไหนจะแพ้ยาตัวไหน บางรายไม่เคยมีประวัติแพ้ยามาก่อนก็สามารถเกิดอาการแพ้ยาได้ สิ่งที่สำคัญจึงอยู่ที่ทำอย่างไรจะช่วยให้ผู้ป่วยมีความรู้ **เมื่อเกิดอาการผิดปกติและสงสัยแพ้ยา ควรรีบมาพบแพทย์และเภสัชกรก่อนที่อาการจะรุนแรง และทำอย่างไรจึงจะไม่เกิดการแพ้ยาซ้ำ**

กญ.จันทิมา โยธาพิทักษ์ ประธานกลุ่มชุมชนเภสัชกรนักปฏิบัติงาน ADR สมาคมเภสัชกรรมโรงพยาบาล (ประเทศไทย) กล่าวว่า อาการแพ้ยาที่พบบ่อย คือ อาการผิดปกติทางผิวหนัง เช่น เป็นผื่นแดงเหมือนเป็นลมพิษ อาการบางอย่างพบได้ไม่บ่อยแต่รุนแรง เช่น โรครสตีเวนจอห์นสันซินโดรม ผู้ป่วยจะมีอาการผื่นแพ้ที่รุนแรงทั่วร่างกาย ตาอักเสบ มีแผล พุพองในปากและอวัยวะเพศ **เมื่อเป็นแล้วมีโอกาสเสียชีวิตหรือ พิการสูง เช่น ตามองไม่เห็น** สำหรับอาการแพ้ยาที่บ่งบอกว่าอาจอันตรายรุนแรงถึงขั้นเสียชีวิตได้ เช่น แน่นหน้าอก หายใจไม่ออก ความดันโลหิตลดต่ำลง หรือเกิดภาวะช็อก เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม อาการแพ้ยาบางอย่างที่อาจจะดูเหมือนไม่รุนแรง แต่ก็อาจเป็นอันตรายได้ เช่น อาการเหมือนเป็นลมพิษ หน้าบวม ตาบวม เพราะ ปฏิกิริยาแบบนี้อาจจะไปบวมในบริเวณอวัยวะที่สำคัญ เช่น หลอดลม คนไข้จะหายใจไม่ออก แน่นหน้าอก บางรายถึงขั้นเสียชีวิตได้ ซึ่งยากกลุ่มนี้ที่พบว่า เป็นสาเหตุของอาการแพ้ได้บ่อยจะเป็นยาปฏิชีวนะ ยาแก้ปวดอักเสบกล้ามเนื้อ ดังนั้นผู้ที่แพ้ยาแล้วมีอาการผื่นลมพิษ หน้าบวม ตาบวม อย่างนี้จนใจ ต้องรีบกลับมาพบแพทย์หรือเภสัชกรทันทีที่มีอาการ

สำหรับแนวทางป้องกันการแพ้ยาสำหรับผู้ป่วย ได้แก่ ๑.) กลุ่มผู้ป่วยที่มีประวัติแพ้ยา ทุกครั้งที่พบแพทย์ ต้องแจ้งแพทย์ หรือเภสัชกรเสมอ หากเคยได้รับบัตรแพ้ยาจากโรงพยาบาล ต้องพกติดตัวไว้เหมือนบัตรประชาชน และยื่นบัตรแพ้ยาทุกครั้งที่มาพบแพทย์ เพราะยากกลุ่มนี้ อาจมีหลายตัว หากผู้ป่วยไม่แจ้งประวัติแพ้ยา แพทย์อาจไม่ทราบว่าแพ้ยาตัวใด และ ๒.) กลุ่มผู้ป่วยที่ไม่เคยมีประวัติแพ้ยา ทุกครั้งที่รับประทานยาที่ไม่เคยรับประทานมาก่อนเป็นครั้งแรก ควรสังเกตอาการผิดปกติอย่างใกล้ชิด โดยทั่วไปอาการแพยามักจะเกิดขึ้นในช่วง ๑-๒ สัปดาห์หลังจากได้รับยา หากมีอาการผิดปกติ เช่น ผื่นคันแปลกๆ ทั่วร่างกาย หน้าบวม ตาบวม แน่นหน้าอก หายใจไม่ออก คลื่นไส้ อาเจียนรุนแรง เวียนศีรษะ ให้รีบกลับมาพบแพทย์และปรึกษาเภสัชกรทันที เพื่อให้สามารถวินิจฉัยแพ้ยาได้เร็ว ซึ่งจะช่วยลดความรุนแรงอาการแพ้ยาได้

ที่ผ่านมามากมณเภสัชกรรมโรงพยาบาลฯ ให้ความสำคัญมากเรื่องของการดูแลผู้ป่วยและการป้องกันการแพ้ยาในผู้ป่วยมาโดยตลอด เพื่อช่วยให้ผู้ป่วยใช้ยาด้วยความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น มีการจัดประชุมวิชาการและฝึกอบรมให้เภสัชกรอย่างต่อเนื่องมากกว่า ๓,๐๐๐ รายแล้ว ให้สามารถประเมินการแพ้ยาในผู้ป่วยได้ และเก็บรวบรวมข้อมูลประวัติการแพ้ยาของผู้ป่วยตลอดจนเชื่อมโยงข้อมูลที่ติระหว่างโรงพยาบาล เพื่อป้องกันไม่ให้มีการกลับมาแพ้ซ้ำอีก(